

بازخوانی گزیده‌ای از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار کارگزاران حج

# حج را به چشم یک فرصت تمدنی نگاه کنیم

در مسئله حج یک اصل اساسی برای همه، هم برای حج‌گزار، هم برای خدمتگزار، عبارت است از فهم اهمیت حج؛ اینکه حج در مجموعه نظام اسلامی و در مجموعه عباداتی که انسان انجام می‌دهد چه اهمیتی دارد؛ این مهم است. اهمیت حج را باید فهمید. یک وقت یک سفری است انسان انجام می‌دهد؛ خوب در این سفر ممکن است زیارت هم باشد، سیاحت هم باشد، تجارت هم باشد؛ یک وقت نه، مسئله فراتر از یک سفر است؛ مسئله یک مسئله جهانی، یک مسئله بین‌المللی، یک مسئله تمدنی در معارف اسلامی است. حج را با این چشم باید نگاه کرد و دید.

حالا آیات متعدّد است در قرآن، و هر کدام هم یک نکته خاصی دارد لکن دوایه از این آیات را که اشاره به منافع حج دارد، من اینجا یادداشت کرده‌ام که عرض کنم. یکی این آیه شریفه سوره مائده است که می‌فرماید: **جَمَلًا لِلَّهِ الْكَبِیَّةَ الَّتِیْ تَحْرَمُ الْقِیَامًا لِلنَّاسِ** خدا کعبه را مایه قوام جامعه دانسته؛ این خیلی چیز مهمی است؛ «قیامًا للناس». یعنی اگر چنانچه حج وجود نداشته باشد و تحقق پیدا نکند، امت اسلامی و جامعه اسلامی فرو خواهد پاشید؛ لذاست که فقها می‌گویند که حج در مواردی واجب کفائی است، یعنی اگر چنانچه شما دیدید یک روزی که خدا نیاید آن چنان روزی را حاجی‌ای وجود ندارد از هیچ جای دنیا، بر شما مایه قوام است که حج برود ولو ۱۰ بار هم قبل از آن حج رفته باشید. هرگز نباید این خانه، این قرارگاه اصلی، این مرکز اساسی، خالی بماند. «قیامًا للناس»؛ این خیلی تعبیر مهمی است.

است. این منافع دنیوی است. منافع اخروی، منافع اخروی، آمیخته با همین منافع دنیوی است؛ تأثیر حج در دل‌ها است؛ ایجاد انس با خدای متعال؛ تقویت رابطه با خدای متعال؛ ایجاد اخلاص در عمل؛ پاک کردن دل از هر آنچه با یاد خدا معارض و مخالف است؛ اینها است؛ اینها باید اتفاق بیفتند. این اعمالی که در حج هست — این احرام و این طواف و این نماز و این سعی و این عرفات و این مشعر و این اعمال منی و مانند اینها — هر کدام یک بابی است، یک دریچه روشن‌تر و منور کننده‌ای است به سوی عالم معنا و عالم غیب که دل شما از این دریچه استفاده می‌کند. این جوری باید حج رفت، این جوری باید حج کرد.

یک مسئله مهم در مورد حج، نگاه جهانی و فراسرزمینی آحاد مسلمان است؛ از این نباید غفلت کرد. اسلام از آحاد مسلمان خواسته است که نگاهشان،

نگاه فراسرزمینی باشد. طبیعتاً انسان با مسائل بلندمدت و کوتاه‌مدت و روزمره زندگی مواجه است؛ در این تردیدی نیست، از این گزیری نیست اما در این منحصر نباید بود. ضمن اینکه شما به زندگی شخصی‌تان، زندگی خانوادگی‌تان، به فرزندان‌تان، به آینده‌تان، به شغل‌تان، به آینده کشورتان، به پیشرفت و اعتلای کشورتان فکر می‌کنید، باید به دنیا هم فکر کنید؛ یعنی در آمد — درآمدهای ملی‌تان هم کاهش پیدا کرده‌ام که اتفاقاً به مناسبت همین حج است که آن هم از امام صادق (ع) است؛ البته روایت، طولانی‌تر از این است؛ این روایت در وسائل، ابواب «جواب الحج» است. توجه کنید نکته این است که این حرف‌ها را امام (ع) به مناسبت وجوب حج می‌زنند.

از جمله‌ی تعبیری که در این روایت هست، این است فراسرزمینی آحاد مسلمان است؛ از این نباید غفلت کرد. اسلام از آحاد مسلمان خواسته است که نگاهشان، هر

ملتی فقط به خودشان، به مسائل کشور خودشان، به مسائل شهر خودشان بپردازند، به آنها فقط تکیه کنند و اهمیت بدهند، هُلکوار از بین می‌روند. اگر شما ندانید در دنیا چه می‌گذرد، ضعیف می‌شوید؛ هُلکوار، تعبیر امام صادق (ع) است. و **حُرِّیْتُ الْبِلَادَ** همان کشور خودتان، منطقه مورد نظر خودتان هم نابود می‌شود، خراب می‌شود. و **سَقَطَتِ الْجَبَلُ وَالْأَرْیَاحُ** — «جلب» یعنی در آمد — درآمدهای ملی‌تان هم کاهش پیدا می‌کند. باید بدانید دنیا چه خبر است، و **عُمِیَّتِ الْأَخْبَارَ** از دنیا بی‌خبر می‌مانید. باید نگاه کنید به دنیا، ببینید دنیا چه خبر است.

اینکه ما تکرار می‌کنیم مسئله دشمن‌شناسی را، اینکه ما عرض می‌کنیم دشمن را بشناسید، روش‌های دشمن را بشناسید، کارکرد دشمن را بشناسید، مقدار پیشرفت دشمن را بشناسید، ضعف دشمن را بشناسید، قوت دشمن را بشناسید، این فقط خطاب به مسئولین

نیست، به آحاد مردم هم هست. کشوری که جوشش، غیر جوشش، عالمش، درس‌خوانش، کاسبیش، همه، توجه به مسائل جهانی دارند، این کشور، هرگز سرش کلاه نمی‌رود. ما خیلی جاها در معاملات جهانی سرمان کلاه رفته؛ برای خاطر اینکه به مسئله جهانی توجه نداشته‌ایم. این طرف ما با چه نیتی وارد میدان شده، با چه نیتی این حرف را به ما می‌زند، این اصرار را روی فلان مسئله انجام می‌دهد، مشکل او چیست، ما چقدر احتیاج داریم، او چقدر احتیاج دارد؛ اینها را باید بدانیم. اگر اینها را بدانیم، سرمان کلاه نمی‌رود. هر جا اینها را دانستیم و بر طبق این دانسته‌ها عمل کردیم، پیش رفتیم، ما الان در سطح جهانی، در سطح بین‌المللی، در سطح منطقه‌ای پیشرفت‌های خوبی داریم؛ همین که آمریکا یکی‌ها خیلی از آن عصبانی‌اند پیشرفت‌های ما است. این پیشرفت‌ها به خاطر این بوده که آن کسانی که مسئول کار بودند حواسشان جمع

بوده؛ می‌فهمیدند دنیا چه خبر است. حج آن نقطه اساسی است که شما می‌توانید این را پیدا کنید. در حج، از اروپا می‌آیند، از آفریقا می‌آیند، از سرتاسر آسیا می‌آیند، از کشورهای متمایل به فلان سیاست می‌آیند، همه‌جور آدم می‌آید. شما میدان دارید، مجال دارید، برای اینکه از مسائل جهان از نزدیک آشنا بشوید، نه از طریق فلان روزنامه دروغ‌گو و دروغ‌نویس یا فلان خبرگزاری کذاب خیبتی که در سطح دنیا اخبار پخش می‌کند، شایعات دروغ‌پخش می‌کند، واقعیات را وارونه می‌کند. از نزدیک می‌توانید بفهمید؛ این حج است دیگر؛ حج را با این چشم باید نگاه کرد. یک نکته مهم اساسی در حج این است که اسلام عملاً نشان می‌دهد که این تمایزهایی که در دنیا وجود دارد، در کشورهای مختلف، این تمایزها را قبول ندارد؛ تمایز نژادی، تمایز جغرافیایی، تمایز طبقاتی؛ اینها را قبول ندارد؛ این نکته خیلی مهم است. در حج؛ سیاه هست، سفید هست، از فلان نقطه دنیا هست، از فلان تمدن هست، از فلان تاریخ هست، همه در کنار هم هستند بدون هیچ تمایزی؛ هیچ تمایزی با همدیگر ندارند؛ با هم راه می‌روند، با هم طواف می‌کنند، با هم سعی می‌کنند، با هم وقوف می‌کنند. اینها خیلی مهم است. اینها از اسرار حج است؛ اینها را باستانی با معرفت انجام داد.

اسرارم بر این است که مسئولان محترم حج در این زمینه‌ها فرهنگ‌سازی کنند. کاری کنید که تا اسم حج می‌آید، تا اسم کعبه معلوم می‌آید، آن جوان امروزی ما این مفاهیم به ذهنش خطور کند؛ مفهوم تمدن‌سازی، مفهوم اتحاد جهانی، مفهوم نگاه فرامرزی و بین‌المللی، مفهوم رفق و ممانند اینها به ذهنش بیاید. فرهنگ‌سازی در این زمینه‌ها باید انجام بگیرد؛ این هم به عهده روحانیون است که در کاروان‌ها هستند، هم به عهده مسئولین حج است، هم به عهده مسئولین بعثه است؛ همه؛ هر کسی که توانایی دارد، در این زمینه‌ها فرهنگ‌سازی کند در باب حج. کاری کنید که حج را مردم با این نیت به جای آورند. آن وقت اگر ما توانستیم این فرهنگ را در ذهن مردم رسوخ بدهیم، دیگر نگران این نخواهیم بود که حالا فلان برادر ما یا خواهر مادر حج مشغول بازار گردی است برای اینکه یک جنس پنجلی را بخرد به عنوان سوغاتی بیاید. این نگرانی است دیگر؛ این جزو نگرانی‌ها است؛ اگر آن جور نباشد، نگرانی‌ها را دیگر نخواهیم داشت.

اینکه امام بزرگوار (رضوان الله علیه) اصرار کردند، بنده هم به تبع ایشان تأکید کردم که حتماً در نمازهای مسجدالحرام — نمازهای اهل سنت — شرکت کنید، این به خاطر همین است؛ والا آنجا در مسجدالحرام یک جمعیت میلیونی جمع می‌شوند نماز می‌خوانند، شما هم در هتل خودت با پنجاه نفر آدم نماز بخوانید، این نمی‌شود. در اجتماعات شرکت کنید، حرف بزنید، صحبت کنید، تماس بگیرید. بله، مخالفت هست با اینها، می‌دانیم؛ ممانعت هست، اما آن کسی که ممانعت می‌کند یک انسان است، شما هم یک انسانی؛ شما می‌توانید احراف بزنید. این منافع را باید به دست آورد. منافع معنوی، همین دعا و تضرع است. هر چه می‌توانید دعا کنید، هر چه می‌توانید تضرع کنید. هر چه می‌توانید در مسجدالحرام، در مدینه منوره آن عملی را که خدای متعال دوست می‌دارد که عبارت است از آن عمل مخلصانه و نگاه مخلصانه و تضرع الی الله تعالی، این را تکرار کنید، زیاد کنید، افزایش بدهید. **اَمَلًا** همین دعای کمیل؛ این [خواندن] دست‌جمعی دعای کمیل بسیار کار خوبی است؛ مسئولان محترم با طرف‌های مسئول در آن کشور صحبت کنند، تفاهم کنند، توافق کنند که این [کار] انجام بگیرد. این، این بخش مثبت قضیه، یعنی بخش تقرب الی الله؛ آن طرف هم بخش برائت از مشرکین و این حرکت عظیمی که وجود دارد و ادامه دارد و باید ادامه پیدا کند.

## یک فرصت تمدنی



حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار کارگزاران حج (۱۴۰۲/۰۲/۲۷) فرمودند: «مسئله حج یک مسئله جهانی، یک مسئله بین‌المللی، یک مسئله تمدنی در معارف اسلامی است. حج را با این چشم باید نگاه کرد.» ایشان در ادامه ابعاد مسئله حج را تبیین کردند که در این اطلاع‌نگاشت مرور می‌شود.

اهمیت حج		منافع دنیوی حج	
<p><b>حج، یک مسئله جهانی و تمدنی در معارف اسلامی</b></p> <p>حج، مایه قوام امت اسلامی</p> <p>فریب‌شایدن جامعه اسلامی در صورت تحقق پیدا نکردن حج</p>	<p><b>ارتقای امت اسلامی و نزدیک کردن دلها به یکدیگر</b></p> <p>ارتقای سطح مدنیت دنیای اسلام به خاطر تفاهم و هماهنگی‌ها</p> <p>اعلام حضور و قدرت در مقابل ظلم و استکبار</p>		
منافع اخروی حج			
<p><b>تأثیر حج در دلها</b></p> <p>ایجاد انس با خدای متعال</p> <p>تقویت رابطه با خدای متعال</p>	<p><b>ایجاد اخلاص در عمل</b></p> <p>ایجاد اخلاص در عمل</p> <p>پاک کردن دل از مسائل معارض با یاد خدا</p>	<p><b>اعمال حج، دریچه روشن‌گری به سوی عالم معنا و غیب</b></p> <p>اعمال حج، دریچه روشن‌گری به سوی عالم معنا و غیب</p>	<p><b>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</b></p> <p>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</p>
توصیه‌ها			
<p><b>فرهنگ‌سازی دربارہ مفهوم تمدن‌سازی حج</b></p> <p>نمازهای مسجدالحرام در شرکت کردن در اجتماعات و صحبت با مسلمانان</p>	<p><b>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</b></p> <p>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</p>	<p><b>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</b></p> <p>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</p>	<p><b>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</b></p> <p>توجه به ادعیه و دیگر ادعیه</p>

